

UD OG HJEM IGEN...

Årsagerne til at tage til udlandet for at arbejde for den enkelte arbejder var meget forskellige – eventyret og muligheden for at tjene penge var to af de store drivkræfter.

Et fælles træk for mange fremmedarbejdere var, at Danmark ikke var målet – det var bare dér, hvor den enkelte endte, fordi der tilfældigvis gik rygter om, at her var der arbejde at få.

En fremtid i Danmark?

Fra starten var importen af arbejdskraft tænkt som en midlertidig foranstaltning. Alene betegnelsen "gæstarbejder" eller "fremmedarbejder" viser, at arbejderne skulle rejse ud af Danmark igen efter kort tid.

Også arbejderne selv så deres ophold som midlertidigt. Der var især i 1960erne oftest tale om unge mænd, ofte familiefædre, der skulle ud og tjene penge og der skulle spares op til en bedre fremtid.

Der var ofte tale om en såkaldt kædemigration, hvor medlemmer af det samme lokalsamfund emigrerede til samme område, fordi de talte med familie og venner. Således stammer en stor del af de tyrkiske immigranter i Danmark fra Konya provinsen.

Foto: Uwe Bødewadt.

Successen i udlandet?

En fremmedarbejder fra Konya i Tyrkiet fortalte i en interviewundersøgelse på Mentalhygiejnisk Forskningsinstitut i 1969, at halvdelen af mændene i hans landsby var rejst til udlandet og sendte penge hjem. Derfor ville han også til udlandet for at arbejde. Hans – og mange andres – oplevelser i udlandet viste sig imidlertid ikke at leve op til forventningerne. Året efter, at han var taget afsted, havde han en gæld på 10-12.000 Tyrkiske Lira (svarende til ca. 7.000 danske kroner) lånt til 12,5 % i rente, som han først skulle arbejde af, før han kunne spare sammen for at have penge med hjem.

At hente kone og børn til Danmark var for ham udelukket med de leveomkostninger, det bragte. At vende hjem tomhændet var forbundet med økonomiske problemer, bristede håb og ikke mindst at tabe ansigt.

Tanken om hjemrejsen var imidlertid ikke så enkel. Samme interviewperson ender interviewrækken med at sige, at han nu har sparet 700 kr. sammen og overvejede, om han enten skulle købe møbler i Danmark eller en billet hjem til Tyrkiet.

Familien i Danmark

Med tiden skiftede opholdet i Danmark sig til at blive mere permanent, og det blev i stigende grad almindeligt at hente familie til Danmark. I 1972 blev adgangen for familie begrænset, sådan at kun ægtefæller og børn under 20 år kunne få arbejdstilladelse i Danmark.

Selvom fremmedarbejderne havde familie i Danmark opfattede både de og det danske samfund stadig opholdet som midlertidigt. Frehamettin Ünsün, der havde været i Danmark i fire år, udtalte i et interview til Fremmedarbejderbladet i september 1973, at hans familie, der havde været i Danmark i et år, ikke vidste, hvor længe de ville blive i Danmark.

”Her er bedre arbejdsforhold, høj levestandard, og vi tjener godt. Men vi vil ikke på alle punkter være danske. Vi ønsker at blive ved med at være tyrkere”, sagde han.

Murat Kutlu, der kom til Danmark i 1968 fra Tyrkiet og hvis kone og børn fulgte efter i 1976, fortæller, at familien valgte at blive i Danmark, fordi børnene begyndte at gå i skole og fik kammerater, så ville han ikke tage dem ud af den hverdag igen. Vejen hjem var ofte mere kompliceret end vejen ud.